

- State Budget of Ukraine." *Scientific Bulletin of Kherson State University*, issue 28, part 2, 2018, pp. 102-104.
10. "Financial results before taxation of enterprises by types of economic activity." *State Statistics Service of Ukraine*, www.ukrstat.gov.ua. Accessed 04.12.2024.
11. Khomutenko, V. P., and A. V. Khomutenko. "Fiscal efficiency of corporate income tax in Ukraine." *Economy and the state*, no. 2, 2017, pp. 61–65.
12. Khomutenko, V.P., and A.V. Khomutenko. "Fragmentary analysis of the mechanism of action of the regulatory function of the corporate income tax in Ukraine." *European journal of economics and management*, no. 1, 2017, pp. 70-76.

УДК: 336.278

doi: <https://doi.org/10.15330/apred.1.20.318-327>

Посаднієва О. М.¹, Березинська М. О.²

ВПЛИВ ПЛАТЕЖІВ ЗА ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ НА ПРОГНОЗНІ ПОКАЗНИКИ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Херсонський національний технічний університет,
кафедра фінансів, обліку та оподаткування,
вул. Інститутська, 11, Хмельницький,
29016, Україна,
тел.: +38 (0382) 77-35-65

¹ e-mail: posadnieva.oksana@kntu.net.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8721-5124>

² e-mail: mberezinskaa14@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-6189-0123>

Анотація У статті досліджено проблему нагромадження державного боргу України, вказані причини зростання його обсягів, наголошено на погіршенні боргової ситуації у зв'язку з військовими діями на території країни. При написанні статті використовувалися методи аналізу і синтезу, метод узагальнень та статистичні методи. У роботі розглянуто основні чинники, які спричинили зростання боргу. Проаналізовано вплив витрат з обслуговування державного боргу на показники Державного бюджету України. Наголошено на нерівномірності витрат з державного бюджету на погашення та обслуговування державного боргу за останні десять років. Для оцінки рівня бюджетної безпеки держави у майбутньому наведено прогнозні дані щодо зростання основних макроекономічних показників на найближчі три роки. Висвітлено прогноз зростання ВВП на найближчі три роки, прогнозні показники доходів державного бюджету. Використано коефіцієнт еластичності для розрахунку прогнозних значень доходів Зведеного бюджету України. Показано реальне та прогнозне співвідношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу і доходів Державного бюджету України. Оцінено можливості скорочення дефіциту бюджету на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки. Описано чотири основних індикатори бюджетної безпеки держави. Здійснено аналіз індикаторів бюджетної безпеки України за останні десять років. Наголошено на різкому погіршенні показників бюджетної безпеки у 2022 та 2023 роках через війну на території України. Зроблено акцент на індикаторі відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету як на такому, що мав найгірші показники за увесь досліджуваний період. Здійснено прогноз індикаторів бюджетної безпеки держави на найближчі три роки. Проаналізовано основні тенденції щодо кожного з індикаторів. У роботі зауважено, що більшість індикаторів бюджетної безпеки мають позитивні тенденції змін у середньостроковій перспективі. Наголошено, що прогноз на 2024 рік має найгірші показники бюджетної безпеки

через значний обсяг запланованих платежів по державному боргу. Зроблено висновки щодо перспектив бюджетної безпеки України. Надано рекомендації щодо проведення боргової політики у майбутньому.

Ключові слова: державний борг, бюджетна безпека, індикатори бюджетної безпеки, прогнозні показники, державний бюджет, зведений бюджет.

Posadnieva O. M.¹, Berezynska M. O.²

THE EFFECT OF PAYMENTS FOR THE STATE DEBT ON FORECAST INDICATORS OF THE BUDGET SECURITY OF THE STATE

Kherson National Technical University,
Department of Finance, Accounting and Taxation,
Instytutska str., 11, Khmelnytskyi,
29016, Ukraine,
tel.: +38 (0382) 77-35-65

¹ e-mail: posadnieva.oksana@kntu.net.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8721-5124>

²e-mail: mberezinskaa14@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-6189-0123>

Abstract. The article examines the problem of the accumulation of the national debt of Ukraine, indicates the reasons for its growth, emphasizes the worsening of the debt situation in connection with military operations on the territory of the country. When writing the article, the methods of analysis and synthesis, the method of generalizations and statistical methods were used. The paper examines the main factors that caused the debt to grow. The impact of public debt servicing costs on the indicators of the State Budget of Ukraine is analyzed. The unevenness of expenditures from the state budget for the repayment and servicing of the state debt over the past ten years was emphasized. To assess the level of budgetary security of the state in the future, forecast data on the growth of the main macroeconomic indicators for the next three years are given. The GDP growth forecast for the next three years, forecast indicators of state budget revenues are highlighted. The elasticity coefficient was used to calculate the forecast values of revenues of the Consolidated Budget of Ukraine. The real and forecast ratio of the volume of aggregate payments for servicing and repayment of the state debt and revenues of the State Budget of Ukraine is shown. The possibilities of reducing the budget deficit at the current stage of development of the domestic economy have been assessed. Four main indicators of the state's budgetary security are described. An analysis of indicators of Ukraine's budgetary security over the past ten years was carried out. The sharp deterioration of budgetary security indicators in 2022 and 2023 due to the war on the territory of Ukraine is emphasized. Emphasis is placed on the indicator of the ratio of the volume of aggregate payments for servicing and repayment of the state debt to the revenues of the state budget as the one that had the worst indicators for the entire period under study. A forecast of indicators of the state's budgetary security for the next three years has been made. The main trends for each of the indicators were analyzed. The work noted that most indicators of budgetary security have positive trends of change in the medium term. It was emphasized that the forecast for 2024 has the worst indicators of budget security due to the significant volume of planned payments on the public debt. Conclusions were made regarding the prospects of Ukraine's budget security. Recommendations are provided for the conduct of debt policy in the future.

Key words: state debt, budget security, indicators of budgetary security, forecast indicators, state budget, consolidated budget.

Вступ. Протягом тривалого періоду часу розвитку вітчизняної економіки спостерігалася хронічна нестача коштів у державному бюджеті, яка компенсувалася за

рахунок державних позик, що призвело до накопичення значного обсягу державного боргу. Боргова залежність держави під час війни стала ще більшою, оскільки загальний обсяг бюджетних доходів зменшився, а обсяг видатків, навпаки, збільшився за рахунок необхідності фінансування військових витрат і витрат на соціальну підтримку постраждалого від війни населення. Незважаючи на підтримку Державного бюджету України західними партнерами, у тому числі у вигляді безкоштовної передачі коштів, цих коштів наразі не вистачає, а тому уряд вимушений залучати додаткові кредитні ресурси. Таким чином загальний обсяг державного боргу зростає, що не може не позначитися на бюджетній безпеці держави.

Дослідженню та визначенню теоретичних аспектів державного боргу, його економічної природи та причин зростання присвячені роботи провідних вітчизняних вчених, таких як: Т. Вахненко, М. Карлін, М. Кучерявенко, Г. Скороход, О. Рожко, В. Федосов, С. Огородник, В. Суторміна. Однак проблематика впливу державного та гарантованого державою боргу на бюджетну безпеку країни досліджена недостатньо.

Постановка завдання. Метою статті є ретроспективне та перспективне дослідження впливу державного боргу та виплат з його обслуговування і погашення на бюджетну безпеку держави. У процесі дослідження використано методи аналізу і синтезу, метод узагальнень та статистичні методи.

Результати. Протягом усіх років незалежності нашої країни державний борг зростав через хронічний дефіцит Державного бюджету України (далі – ДБУ), неякісне бюджетне планування та, як наслідок, виникнення потреби в оперативному фінансуванні бюджетних витрат під час виконання бюджету. Ця ситуація призвела до швидкого збільшення загального обсягу боргу. Останнім часом проблема зростання державного боргу стала ще серйознішою і на даний момент є однією з найбільш актуальних у забезпеченні фінансової та бюджетної безпеки України.

Значні обсяги державного боргу передбачають довгостроковий негативний вплив на загальні показники державного бюджету та на бюджетну безпеку країни. Це пов'язано з необхідністю погашення державного боргу, що призводить до вилучення коштів з державного бюджету на його обслуговування та сплату основної суми боргу. За останні 10 років з бюджету було виплачено кошти у розмірі від 25% до 94% доходів у погашення боргу (табл. 1).

Вплив витрат з обслуговування державного боргу на показники Державного бюджету України у 2014 – 2023 роках*

Table 1

The impact of public debt servicing costs on the indicators of the State Budget of Ukraine in 2014-2023

Роки	Доходи ДБУ, млн грн	Витрати з погашення та обслуговування державного боргу, млн грн			Питома вага витрат з погашення та обслуговування державного боргу у доходах ДБУ, %
		погашення	обслуговування	усього	
2014	357 084,2	120 819,8	47 976,7	168 796,5	47,27
2015	534 694,8	416 585,6	84 505,4	501 091,0	93,72
2016	616 283,2	111 410,0	95 794,2	207 204,2	33,62
2017	793 441,9	363 501,2	110 456,1	473 957,3	59,73
2018	928 114,9	234 467,8	115 431,2	349 899,0	37,70
2019	998 344,9	345 212,5	119 247,6	464 460,1	46,52
2020	1 076 027,0	385 509,3	119 718,8	505 228,1	46,95
2021	1 296 896,5	441 085,3	155 695,7	596 781,0	46,02
2022	1 787 395,6	448 564,3	157 870,6	606 434,9	33,93
2023	2 671 998,0	436 519,8	247 601,2	684 121,0	25,60

*Складено авторами на основі [1; 2; 3].

З табл. 1 ми бачимо, що кожного року значна коштів доходів державного бюджету спрямовується на виплату та обслуговування державного боргу. Зрозуміло, що кошти для погашення заборгованості вилучаються не тільки з доходної частини, але й за рахунок залучення нових позик. Так, наприклад, у 2015 році за державним боргом було виплачено суму у розмірі 93,72% доходів Державного бюджету України, якщо б ця сума виплачувалася виключно за рахунок доходів, то наша країна не змогла би функціонувати, оскільки на інші витрати не залишилося би коштів. Однак, виходячи з даних табл. 1 можна стверджувати, що значна частина грошей платників податків та позикових грошей кожного року спрямовується не на розвиток економіки, а на погашення раніше отриманих кредитів.

Нажаль, така ситуація спостерігатиметься і у майбутньому, оскільки під час війни відбувається зростання бюджетного дефіциту, який також покривається новими позиками. Тому, у перспективі, виплати за державним боргом будуть тільки зростати і навантажувати Державний бюджет України.

За прогностичними розрахунками Міністерства економіки України у 2024 році очікується зростання реального ВВП на 4,6% у порівнянні з попереднім роком. Надалі також очікується зростання реального ВВП на 6,8% у 2025 році та 6,6% у 2026 році [4]. З урахуванням коефіцієнту еластичності доходів бюджету до ВВП, який наданий у Інформації про фіскальні ризики (включаючи умовні зобов'язання та квазіфіскальні операції) та їх вплив на показники доходів бюджету у 2024 році, можна розрахувати прогностичні доходи Зведеного бюджету України на 2025 – 2026 роки (табл. 2) задля подальшої оцінки майбутніх показників бюджетної безпеки.

Прогнозні показники доходів Зведеного бюджету України з урахуванням прогнозу зміни ВВП*

Forecast indicators of revenues of the Consolidated Budget of Ukraine, taking into account the forecast of changes in GDP

Показник	2024 рік	2025 рік	2026 рік
Номінальний ВВП, млрд грн	7 643,0	8 980,6	10 421,8
Темп приросту реального ВВП до попереднього року, %	+4,6	+6,8	+6,6
Еластичність доходів бюджету внаслідок зміни ВВП на 1%, %	0,7	0,7	0,7
Прогнозний показник доходів Зведеного бюджету України, млрд грн	3 204,3	3 356,8	3 511,9
Темп приросту доходів зведеного бюджету до попереднього року, %	+3,22	+4,76	+4,62
Прогнозний показник доходів Державного бюджету України, млрд грн	1 831,1	1 953,1	2 198,7
Темп приросту доходів державного бюджету до попереднього року, %	-31,47	+6,66	+12,57

*Складено авторами на основі [3; 4; 5, с. 5; 6, с. 2].

Згідно розрахунку прогнозних доходів зведеного бюджету з урахуванням коефіцієнту еластичності до ВВП цей показник у поточному році та наступні 2 роки має зростати і у 2026 році доходи Зведеного бюджету України мають становити 3 511,9 млрд грн, що на 9,6% більше, ніж розраховані доходи на 2024 рік і на 13,3% більше за доходи 2023 року. Прогноз доходів Державного бюджету України був розрахований Міністерством фінансів України. В цьому прогнозі передбачається щорічне зростання доходів державного бюджету. Так, доходи 2026 року мають бути більшими за доходи 2024 року на 20,07%, однак ці ж прогнозні доходи є на 17,71% нижчими за доходи державного бюджету у 2023 році. Тобто, без допомоги міжнародних партнерів у вигляді грантів, яка надходила до України у 2022 та 2023 роках, доходи 2026 року можуть бути майже на п'яту частину нижчими за доходи минулого 2023 року.

Як було зазначено вище, виплати за державним боргом також зростатимуть, що, знову ж таки, буде «вимивати» бюджетні кошти, які вкрай необхідні нашій державі для відбудови. При цьому, судячи з темпу росту доходів ДБУ, який є незначним, такий індикатор бюджетної безпеки держави як відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету, що має становити не більше 16%, покаже негативний результат.

Розглянемо співвідношення доходів Державного бюджету України, (включаючи прогнозні доходи) та витрат на погашення та обслуговування державного боргу у минулі 10 років та майбутні три роки (рис. 1).

Рис. 1. Реальне та прогнозне співвідношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу і доходів Державного бюджету України у 2014 – 2026 роках**

Fig. 1. Real and forecast ratio of the volume of aggregate payments for servicing and repayment of the state debt and revenues of the State Budget of Ukraine in 2014-2026

*Прогнозні значення.

**Складено авторами на основі [3; 4; 6; 7; 8].

З рис. 1 видно, що у досліджуваній період згідно індикатору бюджетної безпеки відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету завжди перевищувало критичне значення у 16%. Такий стан бюджетної безпеки є дуже незадовільним, і, як бачимо з рисунку, очікується його погіршення у 2024 році у зв'язку з значними плановими виплатами за борговими зобов'язаннями. Під час війни скоротити дефіцит державного бюджету неможливо, тому що країна потребує здійснення додаткових витрат на оборону та на соціальні виплати, окрім того доходи державного бюджету значно скоротилися через падіння обсягів виробництва та неотримання податків з окупованих територій. Така ситуація вимагає знаходження шляхів по реструктуризації вже існуючих боргових зобов'язань: заміні короткострокових кредитів на довгострокові, що дозволить зменшити щорічні виплати; досягнення домовленості з кредиторами щодо зниження відсоткових виплат та ін. Тільки реструктуризація вже існуючих боргових зобов'язань та вкладання нових кредитних угод на пільгових умовах дозволить поліпшити стан боргової та бюджетної безпеки країни.

Для визначення бюджетної безпеки використовується 4 основних індикатори: відношення дефіциту/профіциту державного бюджету до ВВП; дефіцит/профіцит бюджетних та позабюджетних фондів сектору загальнодержавного управління; рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет; відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету.

Індикатори бюджетної безпеки України у 2014 – 2023 роках*

Indicators of budgetary security of Ukraine in 2014-2023

Індикатори	Критичне значення	Значення індикатора за роками									
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Відношення дефіциту/профіциту державного бюджету до ВВП, %	-6 (10)	-4,98	-2,28	-2,94	-1,6	-1,66	-1,96	-5,18	-3,63	-17,62	-20,39
Дефіцит/профіцит бюджетних та позабюджетних фондів сектору загальнодержавного управління, % до ВВП	-3 (5)	0,23	0,11	-0,13	-0,03	0,21	0,01	0,31	-1,14	-2,76	X
Рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет, %	18 (37)	29,11	32,94	32,84	34,09	33,28	32,45	32,82	30,45	42,31	47,48
Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету, %	16	48,11	47,15	33,88	59,88	37,84	46,74	47,57	45,63	33,94	25,60

*Складено авторами на основі [1; 9; 10; 11].

З табл. 3 видно, що усі 4 індикатори бюджетної безпеки держави значно погіршилися у 2022 – 2023 роках. Так, наприклад, вагомо зріс показник відношення дефіциту до ВВП, з -3,63% у 2021 році до -20,39% у 2023 році, тобто у 2021 році цей індикатор бюджетної безпеки був на задовільному рівні, а у 2022 році вже в три рази перевищував критичний рівень. Індикатор відношення дефіциту бюджетних та позабюджетних фондів сектору загальнодержавного управління до ВВП також у 2021 році мав задовільне значення, а у 2022 році наблизився до критичного значення (за 2023 рік даних немає). Рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет теж значно зріс у 2022 та 2023 роках. У 2021 році цей показник був на задовільному рівні, а у 2023 році перевищив критичний рівень на 10 в.п. Індикатор відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету жодного року не відповідав оптимальному або задовільному значенню, його показник більше ніж у 2 рази перевищував критичну норму протягом 2014 – 2022 років, однак у 2023 році дещо знизився і склав 25,6%, що все одно перевищує критичний

рівень майже на 10 в.п.

За допомогою прогнозних показників ВВП, зведеного бюджету та державного бюджету, а також прогнозних показників МВФ щодо відношення дефіциту Державного бюджету України до ВВП, можна розрахувати рівень бюджетної безпеки на найближчі 3 роки (табл. 4).

Таблиця 4

Індикатори бюджетної безпеки України у 2021 – 2026 роках**

Table 4

Indicators of budget security of Ukraine in 2021-2026

Індикатори	Критичне значення	Значення індикатору за роками					
		2021	2022	2023	2024*	2025*	2026*
Відношення дефіциту/профіциту державного бюджету до ВВП, % (з міжнародними грантами)	-6 (10)	-3,63	-17,62	-20,39	-15,7	-8,1	-5,1
Відношення дефіциту/профіциту державного бюджету до ВВП, % (без міжнародних грантів)	-6 (10)	-3,63	-17,62	-20,39	-20,4	-10,2	-6,1
Рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет, %	18 (37)	30,45	42,31	47,48	41,92	37,38	33,70
Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету, %	16	45,63	33,94	25,60	55,74	44,92	29,03

*Прогнозні показники

** Складено авторами на основі [4; 5; 8; 12].

З таблиці видно, що за прогнозами МВФ, індикатор відношення дефіциту державного бюджету до ВВП (з урахуванням міжнародної допомоги), починаючи з 2024 року буде покращуватися і у 2026 році досягне задовільного значення. Без урахування міжнародної допомоги ситуація з дефіцитом бюджету буде гіршою, однак вищезазначений індикатор бюджетної безпеки все одно у перспективі має позитивну тенденцію.

Перспективний рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджету також має позитивну тенденцію: у 2025 році цей індикатор має вийти на критичний рівень, а у 2026 році – на незадовільний.

Індикатор відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету у 2024 році має дуже негативне значення (55,74%, що у 3 рази гірше за критичний рівень). Саме на 2024 рік припадає пік платежів з погашення державного боргу. У наступні роки прогнозні платежі за державним боргом є меншими, однак такі платежі заплановані без урахування нових запозичень, які може залучити Україна у поточному році, та без урахування можливих платежів за гарантованим державою боргом. З урахуванням вищенаведеного прогнозу індикатор відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету у динаміці буде покращуватися,

однак і у 2026 році його значення буде набагато гіршим за критичний рівень.

Висновки. З проведеного аналізу можна зробити висновок, що у найближчій перспективі, згідно теперішніх тенденцій, рівень бюджетної безпеки України має покращитися. Однак, невизначеність, пов'язана з війною, її інтенсивністю і тривалістю, невпевненість у наявності зовнішньої допомоги від наших партнерів у майбутньому, не дає можливості стверджувати, що такі позитивні зрушення відбудуться. Виходячи з цього, на нашу думку, уряду потрібно більш виважено ставитися до здійснення додаткових витрат з бюджету (наприклад, у вигляді надання державних гарантій) та проводити дуже обачну боргову політику.

1. Макроекономічні показники. Державний бюджет. *Національний банк України*. URL : https://bank.gov.ua/files/macro/S_budget_q.xlsx (дата звернення: 20.04.2024).
2. Статистичний збірник Міністерства фінансів України. *Міністерство фінансів України*. URL : <https://mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik> (дата звернення: 20.04.2024).
3. Структура доходів і видатків Державного бюджету України. *Open Budget*. URL : <https://openbudget.gov.ua/?month=12&year=2023&budgetType=NATIONAL> (дата звернення: 20.04.2024).
4. Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2024-2026 роки. *Міністерство економіки України*. URL : <http://surl.li/ehai> (дата звернення: 20.04.2024).
5. Інформація про фінансові ризики (включаючи умовні зобов'язання та квазіфінансові операції) та їх вплив на показники державного бюджету у 2024 році. *Міністерство фінансів України*. URL : https://mof.gov.ua/storage/files/FR__2024.pdf (дата звернення: 21.04.2024).
6. Показники Державного бюджету України на 2025 – 2026 роки. *Міністерство фінансів України*. URL : <http://surl.li/svwid> (дата звернення: 21.04.2024).
7. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. № 1277. Дата оновлення: 29.10.2013. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text> (дата звернення: 21.04.2024).
8. Прогнозні платежі за державним боргом у 2024-2049 роках за діючими угодами станом на 01.04.2024. *Міністерство фінансів України*. URL : <http://surl.li/sroyw> (дата звернення: 22.04.2024).
9. Валовий внутрішній продукт (ВВП) в Україні. *Мінфін*. URL : <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/> (дата звернення: 22.04.2024).
10. Доходи Зведеного бюджету України. *Мінфін*. URL : <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/2023/> (дата звернення: 22.04.2024).
11. Операції сектору загального державного управління. *Державна служба статистики України*. URL : https://ukrstat.gov.ua/imf/arhiv/oszdu_86_u.htm (дата звернення: 22.04.2024).
12. Ukraine: Selected Economic and Social Indicators, 2021-27. *International Monetary Fund*. URL : <http://surl.li/oebbb> (дата звернення: 22.04.2024).

References

1. “Macroeconomic indicators. National budget.” National Bank of Ukraine, bank.gov.ua/files/macro/S_budget_q.xlsx. Accessed 20 Apr. 2024.
2. *Statistical collection of the Ministry of Finance of Ukraine*. Ministry of Finance of Ukraine, mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik. Accessed 20 Apr. 2024.
3. “The structure of revenues and expenditures of the State Budget of Ukraine.” Open Budget, <https://openbudget.gov.ua/?month=12&year=2023&budgetType=NATIONAL>. Accessed 20 Apr. 2024.
4. “Forecast of economic and social development of Ukraine for 2024-2026.” Ministry of Economy of Ukraine, surl.li/ehai. Accessed 20 Apr. 2024.
5. “Information on fiscal risks (including contingent liabilities and quasi-fiscal operations) and their impact on state budget indicators in 2024.” Ministry of Finance of Ukraine, mof.gov.ua/storage/files/FR__2024.pdf. Accessed 21 Apr. 2024.
6. “Indicators of the State Budget of Ukraine for 2025-2026.” Ministry of Finance of Ukraine, surl.li/svwid. Accessed 21 Apr. 2024.
7. On the approval of Methodological recommendations for calculating the level of economic security of Ukraine: Order of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine dated October 29, 2013 No. 1277. Verkhovna Rada of Ukraine, zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text. Accessed 21 Apr. 2024.
8. “Estimated payments for the state debt in 2024-2049 according to current agreements as of April 1, 2024.” Ministry of Finance of Ukraine, surl.li/sroyw. Accessed 22 Apr. 2024.

9. "Gross domestic product (GDP) in Ukraine." Minfin, index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/. Accessed 22 Apr. 2024.
10. "Revenues of the Consolidated Budget of Ukraine." Minfin, index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/. Accessed 22 Apr. 2024.
11. Operations of the general public administration sector. State Statistics Service of Ukraine, ukrstat.gov.ua/imf/arhiv/oszdu_86_u.htm. Accessed 22 Apr. 2024.
12. Ukraine: Selected Economic and Social Indicators, 2021-27. International Monetary Fund, surl.li/oewbb. Accessed 22 Apr. 2024.

УДК 349. 3: 364. 35 (477)

doi: <https://doi.org/10.15330/apred.1.20.327-344>

Зварич О. І.¹, Волошин В. В.²

ЗАКОНОДАВЧІ ПЕРЕДУМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОГО НАКОПИЧУВАЛЬНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

¹Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра обліку і оподаткування,
вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ,
76018, Україна,
тел.: +380503737875,
e-mail: lena_zl@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5088-7565>

²Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра економічної кібернетики,
вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ,
76018, Україна,
тел.: +380969419479,
e-mail: voloshyn86@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-9836-8923>

Анотація. Одним із пріоритетних напрямків подолання соціальної несправедливості у сучасному суспільстві є гідне пенсійне забезпечення, яке є різновидом соціальних гарантій, що надаються державою своїм громадянам та повинно бути захищене вітчизняним законодавством. Таким чином, важливими інструментами що регулюють відносини між державою та її громадянами у сфері пенсійного страхування є законодавчі і нормативно-правові акти. Зважаючи на те, що уже протягом багатьох років обов'язкове накопичувальне пенсійне страхування перебуває лише на стадії обговорення, а відсутність надійної законодавчої бази тільки гальмує його запровадження, тому тема яка розглядається у даній статті залишається актуальною та потребує подальшого її вивчення.

Мета дослідження полягає у систематизації і охарактеризуванні накопичувального пенсійного страхування шляхом вивчення правових аспектів впровадження його обов'язкової складової. Оскільки, модернізація вітчизняного законодавства що стосується функціонування обов'язкового накопичувального пенсійного страхування дозволить уніфікувати пенсійну систему і покращити майбутнім поколінням пенсіонерів їх пенсійне забезпечення у старості.

Враховуючи те, що пенсійне законодавство з плином часу зазнавало змін і постійно перебувало під визначальним впливом еволюції національного розвитку, то у якості